

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti İlkokul Öğretmenlerinin Özel Yetenekli Öğrencilerle İlgili Algıları

Melih Burak Özdemir*

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı

Özet

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Girne kentinde Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)'na bağılı resmi ilkokullarda görevli öğretmenlerin özel yetenekli öğrenciler ile ilgili algılarının bazı değişkenler açısından incelendiği bu çalışmada, 2020-2021 Eğitim öğretim yılında KKTC'de resmi ilkokullarda görev yapan kadrolu öğretmen sayısı 1271; Girne'de 265 (170 kadın, 95 erkek), Lefkoşa (402), Gazimağusa (349), Güzelyurt (90), İskele (118), Lefke (47)'dir. Covid-19 koşulları sebebiyle gönüllü olarak çalışmaya dahil olan öğretmen sayısı ise 71'dir. Örneklem sayısı, evrenin %26,8'ne denk gelmektedir. Araştırmanın modeli, nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modelidir. Çalışmada, öğretmenlerin özel yetenekli öğrencilerle ilgili algılarını analiz etmek için Demirok (2012) tarafından geliştirilmiş 'Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algı Ölçeği' kullanılmıştır. Ölçek 5'li likert tipi bir ölçme aracıdır. Çalışmada kullanılan ölçek Covid-19 koşulları sebebiyle 'Google form' üzerinden katılımcılara ulaştırılmış ve veriler buradan toplanmıştır. Verilerin analizinde aritmetik ortalama, standart sapma, en düşük ve en yüksek değerler ve normallik varsayımı sağlanamadığından nonparametrik testler kullanılmıştır. Cinsiyet, eğitim durumu, branş ve daha önce özel yeteneklilerle ilgili eğitim alıp almama değişkenlerine göre öğretmenlerin özel yetenekli öğrenciler konusundaki algılarını analiz etmek için Mann Whitney-U; kıdem yılı değişkenine göre algılarını analiz için Kruskal Wallis uygulanmıştır. Verilerin hesaplanmasında ve değerlendirilmesinde SPSS 24.0 istatistik paket programı kullanılmış, çalışmada birinci tip hata yapma olasılığı ise 0,05 olarak alınmıştır. Sonuçlara göz attığımızda öğretmenlerin cinsiyet, branş, eğitim durumu, kıdem yılı ve özel yeteneklilerle ilgili daha önce eğitim alıp almama değişkenlerine göre özel yeteneklilerle ilgili algılarının farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada öğretmenlerin özel yetenekli öğrencilere dönük algı puan ortalaması 'katılıyorum' sınırları içerisinde bulunmuştur. Bu anlamda öğretmenlerin özel yetenekli öğrencilere yönelik algılarının 'olumlu' olduğu söylenebilir. Sonuçlar alanyazın çerçevesinde tartışılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler

Özel Yetenekli Çocuklar, Covid-19, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti.

* Melih Burak Özdemir, T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, KKTC. E-mail: mlhbrk52@hotmail.com [ORCID ID: 0000-0001-7016-0745]

Elementary School Teachers' Perceptions of Gifted Students in the Turkish Republic of Northern Cyprus

Melih Burak Özdemir*
T.R. Ministry of Education

Abstract

In this study, which examined the perceptions of teachers working in public elementary schools of the Ministry of National Education in the city of Kyrenia in the Turkish Republic of Northern Cyprus regarding some variables, the number of permanent teachers working in public elementary schools in the Turkish Republic of Northern Cyprus in the school year 2020-2021 was 1271, and the number of teachers working in Kyrenia was 265 (170 female and 95 male), Nicosia (402), Famagusta (349), Omorfo (90), Trikomo (118), Lefka (47). The number of teachers who voluntarily participated in the study due to the Covid-19 was 71. The sample included only %26.8 of the accessible population. The samples collected for the research were prepared using a descriptive survey model based on the quantitative research method. The study used the Perception Scale for Gifted Students developed by Demirok (2012) to analyse teachers' perceptions about the gifted students. The scale is a 5-point Likert measurement instrument. The scale used in the study was delivered to participants via a "Google Form" due to Covid-19 conditions, and data were collected from there. Because arithmetic mean, standard deviation, lowest and highest values and the normality assumption were not met in the data analysis, nonparametric tests were used. Mann Whitney-U was used to analyze teachers' perceptions of gifted students by the variables of gender, educational status, industry, and whether they previously received training on talented students, and Kruskal Wallis was used to analyse their perceptions by seniority. The statistical program SPSS 24.0 was used to calculate and analyse the data. The probability of making a type one error in the study was 0.05. The results showed that teachers' perceptions of giftedness did not differ according to the variables of gender, branch, educational status, seniority, and whether they had already received in-service training on giftedness. In this study, the teachers' perception point average towards gifted students was found to be within the limits of 'agree'. In this sense, it can be said that teachers' perceptions of gifted students are 'positive'. The results were discussed in the context of the literature, and suggestions were made.

Keywords

Gifted Students, Covid-19, Turkish Republic of Northern Cyprus

Giriş

Türkiye Cumhuriyeti, Milli Eğitim Bakanlığı Özel Hizmetleri Yönetmeliği'nde özel eğitim, bireysel ve gelişim özellikleriyle eğitim yeterlilikleri noktasında yaşitlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren bireylerin, eğitim ve sosyal gereksinimlerini karşılamak üzere geliştirilmiş eğitim programları ve bu konuda yetiştirilmiş uzman personelle uygun ortamlarda sürdürülen eğitimi; özel eğitim ihtiyacı olan birey, bireysel ve gelişim özellikleriyle eğitim yeterlilikleri noktasında yaşitlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren bireyi; özel yetenekli birey ise yaşitlarına nazaran daha hızlı öğrenen, yaratıcılık, sanat, liderliğe ilişkin kapasitelerde ileri olan, özel akademik yeteneğe sahip, soyut düşünceleri kavrayabilen, ilgi alanlarında özgür hareket edebilen ve yüksek düzeyde performans sergileyen bireydir (resmigazete.gov.tr, 2018) şeklinde tanımlanmaktadır.

Yüz otuz ve üstünde IQ'ye sahip bireyler, yeni fikirler üretmek karşılaşılan sorunların çözümlerinde uygulama becerisini ortaya koyanlar, yaratıcılığı olanlar ve verilen bir işi başından sonuna kadar götürebilecek motivasyona sahip, üstün iş ve görev yüklenme yeteneği olan kişiler, özel yetenekli bireyler olarak kabul edilmektedir (Dinarlı, 2016). Clark (2015) özel yetenekli bireyi seçkin yetenekleri sebebiyle yüksek seviyede iş yapmaya yeterli ve alanın uzmanlarınca tanınmış çocuklar olarak tarif eder. Bu çocuklar, kendilerine ve içinde buldukları topluma faydalı olabilmek için farklılaştırılmış eğitim programlarına ve hizmetlerine gereksinim duyan bireylerdir.

Özel yetenekli bireylerin erken tanılanmaları, yeteneklerine uygun şekilde eğitilip var olan potansiyellerini açığa çıkarabilecekleri ortamların oluşturulması, yeteneklerine göre yönlendirilmeleri yaşadıkları topluma ve çağa büyük faydalar sağlayabilir. Öğretmenlerin özel yetenekli öğrencilerin gereksinimlerini, sorunlarını, becerilerini ve özelliklerini bilerek erken dönemde destek olmaları gerek öğrenci gerekse de aile ve eğitim sistemi açısından istenik sonuçlara en kısa sürede hızlı bir şekilde ulaşmayı destekleyecektir (Kadioğlu Ateş ve Afat, 2018). Günümüzde Türkiye'de ve neredeyse bütün gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde özel eğitimin en az ilgi gören ve yatırım yapılan alanı 'üstün beyin gücünün' eğitimidir. Pek çok düşünür, uygarlık seviyesinin en güvenli ölçüsü olarak ülkelerin vatandaşlarına ve insan gücü potansiyeline verdiği önemle doğru orantılı olacağını ifade etmektedir ancak özel yetenekli bireylere dönük yatırımlarsa oldukça azdır. Bunun nedenlerinden biri özel yetenekli bireylerle ilgili konularda pek çok düşünür ve araştırmacının üstün beyin gücünün hangi ortam veya şartlar altında dünyaya gelirse gelsin gelişerek özel yeteneklerini sergileyebilip, topluma liderlik edebilecekleri düşüncesidir. Bu konuyla ilgili olarak ileriye sürülen bir diğer görüşse, eğitim hizmetleri yeterli oranda gelişmiş bütün toplumlarda yüksek öğretimin üstün beyin gücüne dönük olduğu, bu nedenle ayrı bir eğitim vermenin gerekmediğidir (Enç, 2005). Özel yetenekli bireylerin her ülkede nüfus oranına göre varlığı yordayabilmektedir. Seçkin ve stratejik bir değer olarak tanımlayabileceğimiz bu varlığın değerlendirilmesi halinde o ülkeye, daha geniş perspektiften bakarsak da tüm insanlığa fayda sağlayacağı tartışma götürmez bir gerçekken, değerlendirilmemesi halinde ise bu potansiyelin heba olacağı, toplumun problemleri bir hal alacağı olasılığı kaçınılmaz bir gerçektir (Bilgili, 2000).

Özel yetenekli bireyler belli gelişim alanlarında yaşıtlarına kıyasla daha üst seviyede performans ortaya koyabilen bireylerdir. Bu bireylerin mümkün olduğunca erken tanınması kadar, yeteneklerini geliştirme noktasında desteklenmeleri de oldukça önemlidir. Özel yetenekli bireylerle tipik gelişim gösteren bireyler arasında erken çocukluk dönemlerinden başlayarak; dil, bilişsel, sosyal-duygusal ve psikomotor gelişim alanlarında farklılıklarının olduğu bilinen bir gerçektir. Özel yetenekli kategorisine giren bireylerin farklı gelişim alanlarında gösterdikleri bu hız ve yoğunluk çoğunlukla gelişimi ortalama düzeyde seyreden çocuklardan çok daha ileridir. Bu ileri olma pek çok anne babayı, öğretmen ve uzmanı başlarda etkilerken, ilerleyen süreçlerde bu gelişim konusuyla ilgili nasıl başa çıkacakları hususunda endişeye düşürebilmektedir (Saranlı, 2017).

Batılı ülkelerde özel yetenekli çocukları tanılamak için belirli bir süreç ve ölçme-değerlendirme yöntemleri kullanılmaktadır. Bu yöntemlerin başını öğretmen önerileri çekmektedir. Öğretmenler çeşitli kontrol listelerini doldurmak, ayrıntılı tavsiye mektupları yazmak suretiyle tanılama sürecini başlatmış olurlar. Bu bireylerin eğitiminde öğrencilerin kişisel ihtiyaçlarından, öğretim mekanlarının özelliklerine doğru giden bir eğilim olduğu görülür. Pek çok ülke özel yetenekli öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılamak adına sınıf içi uygulamaların iyileştirilmesi gerekliliğini ifade etmektedir. Batı ülkelerinin büyük çoğunluğunda özel yetenekli çocuklar ile ilgili yasal bir tanımlama söz konusu olmayıp, özel yetenek konusu bu ülkelerde çoğunlukla doğuştan gelen bilişsel yetenekler olarak değil, daha geniş manada motivasyon, yaratıcılık, sorun çözme, liderlik, toplumsal ve duygusal becerileri içine alacak şekliyle ifade edilmektedir. Ayrıca özel yetenekli bireylerin eğitiminde önemli bir faktör olan öğretmenlerin yetiştirilmesinde yetersizliklerin olduğu da görülmektedir (MEB, 2012).

Türkiye’de ise özel yeteneklilerin eğitimiyle ilgili son dönemlerde büyük değişimler yaşanmıştır. Özel yeteneklilerin eğitimindeki yenilikler ve hukuki düzenlemelerin, Türkiye’nin global ajandasına uygun olarak ortaya çıktığını ve şekillendiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Fen liselerinin kurulması gibi adımlar tarihin kritik dönemlerinde atılmıştır. İki binli senelerde özel yeteneklilerin eğitimine ilişkin stratejik planın çıkarılması ve üniversitelerde Özel Yetenekliler Eğitim Anabilim Dalı birimlerinin açılmasıyla birlikte özel yeteneklilerin eğitimi ivme kazanmıştır. Son beş yılda özel yeteneklilere dönük özel eğitim programları ve bu alandaki bilimsel çalışmalar katlanarak artmıştır. Bütün bu gelişmelere rağmen özel yetenekliler ile ilgili tanım ve uygulama arası uyumsuzluklar, ulusal tanılamalardaki yetersizlikler, program türlerinin yetersizliği, öğretmen niteliğinin zayıflığı, program geliştirmede uzman yetersizliği ve özel yeteneklilerin eğitime karşı tutumlar gibi önemli bazı sorunlar halen çözüm beklemektedir (Sak ve diğ., 2015). Bu anlamda, özel yetenekli bireylerin yeteneklerinin geliştirilmesi için sistemli ve düzenli bir eğitime ihtiyacın olduğu ortadadır. Bir toplum için en değerli kaynak olarak gösterilen ve sayıları az olan özel yetenekli bireylerin kaybedilmemesi, verimli ve en sağlıklı düzeyde yetiştirilmesi için eğitim yaşamlarında ihtiyaç duyulan ortam ve olanakların sağlanmasının gerekliliği ortadadır (Çapan, 2010).

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC)’nde zorunlu eğitim çağındaki her çocuğun yaş gruplarından kopmadan eğitim görmesi esas olup, bu durum özel yetenekli

çocukların ileri öğrenimden yararlanmaları noktasında engel teşkil etmemektedir (KKTC Milli Eğitim Yasası, 1986). Bugün için KKTC’de özel yetenekli çocuklara dönük çok fazla çalışma yapılmamaktadır. Bu çocukların hem akranları ile bir arada eğitimlerine devam ettikleri okullarının bünyelerinde kendileri için hazırlanmış eğitim programlarına hem de yetenekleri doğrultusunda desteklenebilecekleri eğitim kurumlarına ihtiyaçlarının olduğunu söylemek yanlış olmasa gerek. Özel yetenekli çocuklar gerekli tedbirler alınmadığı takdirde yetenekleri gizli kalan ve erken müdahale edilmediğinde ise uyum sorunları yaşayabilen bireyler olabilmektedirler. Yapılan çalışma ile öğretmenlerin bu çocuklarla ilgili farkındalık düzeylerini arttırmak ve dikkatleri buraya çekmek hedeflenmektedir. Çünkü özel yetenekliler konusu KKTC’de eğitimin ihmal edilen yönlerinden biridir. Dinarlı (2016) çalışmasında KKTC’de özel yetenekliler konusunun ihmal edildiğini vurgularken, Karahanoğlu (2015) KKTC eğitim sisteminin sorunları başlıklı çalışmasında öğretmenlerin, öğrencilerin gelişim özelliklerini dikkate almadıkları ve kendilerini yenilemedikleri sonucuna ulaşmıştır. Yine özel eğitim konusu (Saygı, 2007; Dağlı, 2009; Argün, 2015; Can, 2015; Abbasoğlu, 2016; Tabaklar, 2017) KKTC’nin eğitim sorunları arasında ifade edilen problem alanlarından biri olarak ortaya konmuştur. Erden ve Erden (2019) çalışmalarında ise öğretmen ve yöneticilerin, KKTC eğitim sistemindeki önemli sorunlardan biri olarak yasal düzenlemelerdeki yetersizliği işaret ettiklerini çalışmalarında ortaya koymuşlardır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırma, KKTC Girne kazasında Millî Eğitim Bakanlığı’na (MEB) bağlı resmi ilkokullarda görev yapan öğretmenlerin özel yetenekli öğrencilere dönük algılarını belirlemek amacıyla, nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli kullanılarak yapılmıştır. Betimsel tarama modelinde geçmişte veya hali hazırda mevcut bir durumu olduğu şekliyle betimlemek esastır.

Araştırma Grubu

Çalışmanın yapıldığı 2020-2021 Eğitim Öğretim yılında KKTC’de resmi ilkokullarda görev yapan kadrolu öğretmen sayısı 1271, Girne kazasında bu sayı 170 kadın ve 95 erkek olmak üzere 265’tir. Çalışmacı Girne kazasında görevli olduğu ve Covid-19 salgını koşullarının yarattığı şartlar gereği araştırma örneklemini için Kolay Ulaşılabilir Örnekleme yöntemini tercih etmiştir. Çalışmaya gönüllü olarak dahil olan öğretmen sayısı 71’dir. Çalışmanın yapılabilmesi için 16.03.2021 tarihinde KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı’ndan İÖD.0.00-006-21/E.917 sayı numaralı yazışma ile izin alınmıştır. Çalışmada kullanılan ölçek Covid-19 salgını koşullarından dolayı ‘Google form’ üzerinden katılımcılara ulaştırılmış ve veriler buradan çekilmiştir. Çalışma ile ilgili KKTC MEB’den alınmış olan izin belgesi ve çalışmanın amacı hakkında ayrıntılı bilgi Google form açıklamalar kısmında öğretmenlerle paylaşılmış, gizlilik ve gönüllülük vurgusu yapılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada öğretmenlerin özel yetenekli öğrencilerle ilgili algılarını analiz etmek için Demirok ve Özcan (2016) tarafından geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmış olan Özel Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algı Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek 34 maddeden oluşan 5'li likert tipi bir ölçektir. Üstün yetenekli öğrencilere yönelik algı ölçeğindeki boyutlar "Öğrenme İstekliliği", "İfade Etme Özellikleri", "Kişisel Özellikleri", "Öğrenme Özellikleri", ve "Zihinsel Özellikleri" şeklindedir. Araştırmada likert tipi olarak hazırlanmış ölçekte yer alan her bir madde için; "kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum, kesinlikle katılıyorum" gibi beş kategoriden biriyle cevap alınmıştır. Ölçeğin beş faktörlü olarak açıkladığı sapma miktarı %62,453 olarak hesaplanmıştır. Ölçek ortalaması 118,22 ortancası 119 ve standart sapması 19,60 olarak hesaplanmıştır. Yapılan analizlerde çarpıklık değeri -0,924, basıklık değeri ise 2,12'dir. Bu bulgular 175 öğretmenden elde edilen verilerin normal dağılıma sahip olduğunu göstermektedir. Ölçeğin güvenilirliği için madde analizine dayalı olarak hesaplanan Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı ölçeğin bütünü için 0.956, iki yarı test güvenilirlik katsayısı 0.906, birinci faktör için Alfa iç tutarlılık kat sayısı 0.929, iki yarı test güvenilirlik katsayısı 0.896, ikinci faktör için Alfa iç tutarlılık katsayısı 0.896, iki yarı test güvenilirlik katsayısı 0.875, üçüncü faktör için Alfa iç tutarlılık katsayısı 0.907, iki yarı test kat sayısı 0.871, dördüncü faktör için Alfa iç tutarlılık kat sayısı 0.861, iki yarı test güvenilirlik katsayısı 0.821, ve beşinci faktör için Alfa iç tutarlılık kat sayısı 0.680, iki yarı test güvenilirlik katsayısı 0.678'dir. Elde edilen bu bulgulara göre ölçeğin tümü ve alt boyutları güvenilir olduğu belirtilmiştir. Bu araştırma içinse Cronbach's Alpha katsayısı 0.92 olarak hesaplanmıştır. Bu duruma göre çalışmanın Cronbach Alfa değerinin yüksek güvenilirlikte olduğu yorumunda bulunulabilir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde bağımlı değişken için normal dağılım varsayımı sağlanmadığı için nonparametrik testler kullanılmıştır. Cinsiyet, eğitim durumu, branş ve daha önce özel yeteneklilerle ilgili eğitim alıp almama değişkenlerine göre öğretmenlerin özel yetenekli öğrenciler konusundaki algılarını analiz etmek için Mann Whitney-U; kıdem yılı değişkenine göre algılarını analiz için Kruskal Wallis uygulanmıştır. Verilerin hesaplanmasında ve değerlendirilmesinde SPSS 24.0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Çalışmada birinci tip hata yapma olasılığı 0,05 olarak alınmıştır.

Bulgular

Bu bölümde çalışmanın amaçları doğrultusunda elde edilen bulgu ve yorumlara yer verilmiştir. Örneklem grubuna ait tanımlayıcı bilgiler, araştırmaya katılan öğretmenlerin özel yetenekli öğrencilerle ilgili algıları toplam puanlarının cinsiyet, branş, özel yeteneklilerle ilgili daha önce eğitim alma durumları, eğitim düzeyleri ve mesleki tecrübeleri değişkenlerine göre sonuçlar yer almaktadır.

Tablo 1. Örneklem Grubuna Ait Tanımlayıcı Bilgiler

	Değişken	n	%
Cinsiyet	Kadın	59	83
	Erkek	12	17
Branş	Sınıf Öğretmeni	45	63,4
	Branş Öğretmeni	26	36,6
Özel yeteneklilerle ilgili eğitim aldınız mı?	Evet	17	23,9
	Hayır	54	76,1
Eğitim durumunuz	Lisans	49	69
	Yüksek lisans/Doktora	22	31
Kaç yıllık öğretmen	0-5 yıl	5	7
	6-10 yıl	8	11,3
	11-15 yıl	21	29,6
	16 ve üzeri	37	52,1

Tablo 1'e göre çalışmaya katılan öğretmenlerin %83'ü (n=59) kadın, %17'si (n=12) erkek öğretmenlerden oluşmaktadır. Branş değişkenine göre çalışmanın %63,4'nü (n=45) sınıf öğretmenleri, %36,6'sını (n=26) branş öğretmenleri oluşturmaktadır. Eğitim düzeyi değişkenine göre %69'unu (n=49) lisans mezunları, %3'ünü (n=22) yüksek lisans/doktora mezunları; özel yeteneklilerle ilgili eğitim alma durumuna göre 'evet' diyenler %23,9 (n=17), 'hayır' diyenler %76,1 (n=54) oluşturmaktadır. Özel yetenekli bireylerle ilgili kıdem değişkenine göre ise çalışmaya katılan öğretmenlerin %7'sini (n=5) 0-5 yıl, %11,3'ünü (n=8) 6-10 yıl, %29,6'sını (n=21) 11-15 yıl ve %52,1'ini (n=37) 16 yıl ve üzeri kıdemi olan öğretmenler oluşturmaktadır.

Tablo 2. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Özel Yetenekli Öğrencilerle İlgili Algılarının Ortalama, Standart Sapma, En Düşük ve En Yüksek Değerleri

Sorular	N	Min.	Max.	$\bar{x}$	S
Gerek kendilerine gerekse çevrelerinde yaşanan olaylara karşı çok duyarlıdırlar	71	1	5	3.55	1.025
Sabırlıdırlar	71	1	5	2.77	1.149
Kendilerinin koydukları kuralların geçerli olmasını isterler	71	1	5	3.69	.919
Taş, böcek türü şeyleri toplamayı severler	71	1	5	3.46	.825
Her şeyi mükemmel yapmaya çalışırlar	71	1	5	3.45	1.080
Çok meraklıdırlar	71	1	5	4.14	.915
Çok girişkendirler	71	2	5	3.39	1.049
Farklı fikirlerine, hayallerine saygı duyulmasını isterler	71	2	5	4.17	.697
Mantık yürütme yetenekleri oldukça gelişmiştir	71	1	5	4.25	.840
Fikirlerinde ayrıntı verirler	71	1	5	3.80	1.064

Okuma, yazma gibi öğrenme aktivitelerine karşı çok isteklidirler	71	1	5	3.35	1.184
Yaşıtlarına oranla fiziksel gelişimleri ileridedir	71	1	5	2.52	.860
Çok soru sorarlar	71	1	5	4.06	1.040
Sınıf düzeylerinin 1-2 yıl üzerinde kitaplar okumayı severler	71	1	5	4.07	.884
Rekabeti severler	71	1	5	3.27	1.082
Gelişmiş bir mizah anlayışları vardır	71	2	5	3.66	1.027
Üretken, açık ayrıntılı fikirler sunma yeteneğine sahiptirler	71	2	5	3.93	.816
Çabuk öğrenir kolay hatırlarlar.	71	1	5	4.21	.909
Fiziksel enerji seviyeleri yüksektir.	71	2	5	3.59	.994
Hayali arkadaşlar yaratacak kadar kuvvetli bir hayal gücüne sahiptirler.	71	2	5	3.59	.821
Duyguları çok çabuk incinebilecek kadar çok hassastırlar.	71	1	5	3.55	.891
Başkalarının emri altına girmeyi sevmezler.	71	2	5	3.93	.640
Grup içerisinde lider olarak yer alırlar.	71	2	5	3.54	.876
Arkadaş olarak kendilerinden 2-3 yaş ilerde olanları seçerler.	71	2	5	3.66	.894
Müzik, resim, dans, drama gibi alanlarda başarı gösterirler.	71	2	5	3.75	.874
Fazla çalışmaya gerek duymazlar.	71	1	5	3.75	.952
Duyduklarını uzun süre belleklerinde tutup hatırlayabilirler.	71	2	5	4.25	.670
Okuduklarını uzun süre belleklerinde tutup hatırlayabilirler.	71	1	5	4.23	.701
Kendilerine ait orijinal fikirleri vardır.	71	1	5	4.37	.702
Var olan kuralları sorgulama özellikleri vardır.	71	1	5	4.18	.683
Dinozor, uzay, rakamlar gibi soyut fikirlere karşı ilgileri fazladır.	71	2	5	4.32	.650
Zihinsel enerji seviyeleri yüksektir.	71	1	5	4.30	.725
Bulmaca, labirent gibi zihinsel aktivitelerle uğraşmayı severler.	71	2	5	4.15	.749
Akademik başarı için yüksek yeteneğe sahiptirler.	71	1	5	3.92	.967
Ortalama	71	1	5	3.79	0.886

Tablo 2'ye göre öğrencilere dönük algı sorularının genel ortalamasının 3.79 olduğu görülmektedir. Bunun da 'katılıyorum' sınırları içerisinde olduğu ifade edilebilir. Standart sapma değeri ise 0.886'dır. Bu bulguyla öğretmenlerin özel yetenekli öğrencilere yönelik algılarının çok da olumlu olduğu yorumunda bulunulabilir. Öğretmenlerinin en çok katıldıkları ifadeler 'kendilerine ait orijinal fikirleri vardır' ($X = 4.37$, $S = .702$), 'dinozor, uzay, rakamlar gibi soyut fikirlere karşı ilgileri fazladır' ($X = 4.32$, $S = .650$), 'zihinsel enerji seviyeleri yüksektir' ($X = 4.30$, $S = .725$) iken,

öğretmenlerin en az katıldıkları ifadeler 'Yaşıtlarına oranla fiziksel gelişimleri ileridedir' ($X = 2.52$, $S = .860$) ve 'Sabırlıdırlar' ($X = 2.77$, $S = 1.149$) şeklindedir.

Tablo 3. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Özel Yetenekli Öğrencilerle İlgili Algıları Toplam Puanlarının Cinsiyet, Branş, Özel Yeteneklilerle İlgili Daha Önce Eğitim Alma Durumu ve Eğitim Durumu Değişkenlerine Göre Mann Whitney U-Testi Sonuçları

Cinsiyet	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	u	z	P
Kadın	59	35,35	2091,51	321,500	-,499	,618
Erkek	12	38,71	464,50			
Branş						
Sınıf Öğretmeni	45	36,97	1663,50	541,500	-,520	,603
Branş Öğretmeni	26	34,33	892,50			
Eğitim Alıp/Almama						
Evet	17	37,74	641,50	429,500	-,398	,691
Hayır	54	35,45	1914,50			
Eğitim Durumu						
Lisans	49	34,49	1690,50	465,000	-,921	,357
Yüksek Lisans/Doktora	22	39,36	866,50			

Tablo 3 incelendiğinde öğretmenlerin özel yetenekli öğrencilere yönelik algılarının cinsiyet, branş, eğitim alma durumu ve eğitim düzeyleri değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için yapılan Mann Whitney-U testi sonuçlarına göre p (anlamlılık) değeri $>.05$ olarak bulunmuştur. Bu sonuçlara göre öğretmenlerin özel yetenekli öğrencilere ilişkin algılarının cinsiyet, branş, eğitim alma durumu ve eğitim durumu değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği söylenebilir.

Tablo 4. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Özel Yetenekli Öğrencilerle İlgili Algıları Toplam Puanlarının Kaç Yıldır Öğretmen Olma Değişkenine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Kaç Yıldır Öğretmen	n	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	p
0-5 yıl	5	40,80	3	3,208	,361
6-10 yıl	8	29,19			
11-15 yıl	21	41,64			
16 ve üzeri	37	33,62			

Tablo 4'e göre öğretmenlerin özel yetenekli öğrencilere dönük algılarının kıdem değişkenine göre değişip değişmediğini ölçmek için yapılan Kruskal Wallis-H Testi sonuçlarına göre p (anlamlılık) değeri $>.05$ olarak bulunmuştur. Buna öğretmenlerin özel yetenekli çocuklara ilişkin algılarının kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği söylenebilir.

Tartışma

Araştırma bulgularına göz attığımızda çalışmaya katılan öğretmenlerin %83'nün kadın (n=59), %63,4'nün (n=45) sınıf öğretmeni, %76,1'inin (n=54) özel yeteneklilerle ilgili daha öncesinde eğitim almamış olduğu, %69'nun (n=49) lisans mezunu olduğu, kıdem yılına göre ise öğretmenlerin özel yeteneklilerle ilgili algılarına göz attığımızda %29,6'sını (n=21) 11-15 yıl ve %52,1'ini (n=37) 16 yıl ve üzeri kıdemi olan öğretmenlerden oluştuğu görülmektedir.

Öğretmenlerin özel yetenekli öğrencilere dönük algılarının ortalama puanı 'katılıyorum' sınırları içerisinde bulunmuştur. Yapılmış çalışmalara göz attığımızda Demirok (2012), Gülkaya (2016), Dinarlı (2016) çalışmalarında öğretmenlerinin özel yetenekli öğrencilerle ilgili algılarının 'katılıyorum' sınırları içerisinde benzer sonuçlara ulaştıkları görüldü. Bu sonuçların çalışma bulgularımızı destekler nitelikte olduğu ifade edilebilir. Yine Moore (2009; akt. Özcan ve Gülkaya, 2019) çalışmasında öğretmenlerin özel yetenekli eğitime ve özel yetenekli çocukların tanımlanması noktasında olumlu yönde düşüncelere sahip oldukları sonucuna ulaşmıştır. Çalışma bulgularında öğretmenlerin özel yetenekli öğrencilerle ilgili algılarının 'tamamen katılıyorum'dan uzak oluşunun ise bilgi eksiliğinden kaynaklı olduğu yorumunda bulunulabilir.

Çalışmaya katılan öğretmenlerin %63'ünün (n=45) sınıf öğretmeni olduğu görülmektedir. Özel yetenekli öğrencilerin tanılama sürecinin sağlıklı yapılabilmesi sınıf öğretmenlerin bu çocuklarla ilgili yeterli bilgiye sahip olmalarının yanında, olumlu tutumun sağlanmalarını gerektirmektedir (Tortop ve Kunt, 2012). Çalışmamıza katılan öğretmenlerin %63 (n=45) büyük bir çoğunluğunu sınıf öğretmenlerinin oluşturduğunu dikkate aldığımızda özel yeteneklilerle ilgili sınıf öğretmenlerinin algılarının anlamlı sonuçlar vermemiş olmasını bir sorun alanı olarak ifade edebiliriz. Gökdere, Ayvaci ve Küçük (2004) çalışmalarında sınıf öğretmenlerinin özel yetenekli bireylerin özellikleri ile ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıklarını ve bu eksikliğin özel yetenekli bireylerin eğitim süreçlerini olumsuz etkilememesi adına hizmet içi eğitimlerin önemini vurgulamışlardır. Demirok (2012) çalışmasında öğretmenlerin genel olarak özel yetenekli öğrencilerle ilgili bütün konularda eğitim ihtiyaçlarından bahsetmiştir. Akar ve Akar (2012) ilköğretim öğretmenlerinin özel yetenek kavramı ve özel yetenekli öğrencilerle ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıklarını, bu öğrencileri fark etme ve ilgili programlara aday gösterebilme noktalarında yeterli başarıyı sağlayamayacaklarını ifade etmişlerdir. Sürmeli (2015) çalışmasında sınıf öğretmenlerinin özel yetenekli öğrenciler noktasında yeterli bilgiye sahip olmadıkları sonucuna ulaşmıştır. Erden ve Erden (2019) çalışmalarında KKTC eğitim sisteminin sorunları arasında öğretmenlerin hizmet içi eğitimlerini bir sorun olarak ortaya koymuşlardır. Hizmet içi eğitimlerin yetersizliği, öğretmenlerin kendilerini geliştirmemeleri ve kendilerini yenilememelerine vurgu yapmışlardır. Bu noktada ortaya konan bu araştırma sonuçlarını, çalışma bulgularımızı destekler sonuç olarak ifade edebiliriz.

Çalışmaya katılan öğretmenlerin %76,1'i daha önce özel yeteneklilerle ilgili eğitim almadığı yönündedir. Bu sonuç öğretmenlerin özel yetenekli çocuklara dönük eğitimlere gereken önemi vermediği, yapılan eğitimlere katılmadıkları ya da bu tarz eğitimlerin noksanlığı şeklinde yorumlanabilir. Cheung ve Phillipson (2008)

çalışmalarında özel yetenekli öğrencilerin eğitimlerinde tecrübeli ve tecrübesiz olan öğretmenlerin, öğrencilere danışmanlık yapma konusundaki yeterlilik ve karakteristik özelliklerinde belirgin farklar olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Szymanski ve Shaff (2013) çalışmalarında özel yetenekli öğrencilerin eğitimleri ve tanılanmaları konularında öğretmenlerin eğitim almış olmalarının özel yetenekli öğrencilere ilişkin daha olumlu bir algı geliştirdiğini ve tanılama sürecinde daha başarılı olduklarını ifade etmişlerdir. Özcan ve Gülkaya (2019) çalışmalarında özel yeteneklilerle ilgili eğitime katıldığını ifade eden öğretmenlerin bu öğrencilere dönük algılarının, katılmayanlara oranla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Yapılan çalışmalardan hareketle hizmet içi eğitim faaliyetlerinin ya da bu tarz eğitimlerin özel yetenekli öğrenciler konusunda öğretmenlerin algılarında farklılık yaratabileceği şeklinde yorumlanabilir. Dinarlı (2016) çalışmasında özel eğitim öğretmenlerinin özel yetenekle ilgili bir eğitime katılıp katılmama durumlarına göre bu öğrencilere dönük algılarını incelediği çalışmasında, üstün zeka ile ilgili bir eğitime katılan ve katılmayan özel eğitim öğretmenlerinin özel yetenekli öğrencilere dönük görüşleri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı; Demirok (2012) çalışmasında ise ilköğretim öğretmenlerinin özel yetenekle ilgili bir eğitime katılıp katılmama durumlarına göre özel yetenekli öğrencilere dönük görüşlerinde anlamlı bir farklılığın olmadığı sonuçlarına ulaşmışlardır.

Çalışmada cinsiyet değişkenine göre öğretmenlerin özel yetenekli öğrencilere dönük algılarının farklılaşmadığı görülür ($p>.05$). Benzer şekilde (Aydın ve Şentürk, 2020; Güneş, 2015; Gülkaya, 2016) çalışmalarında cinsiyet değişkeniyle özel yeteneklilik algıları arasında öğretmenlerin farkındalık algılarının anlamlı farklılık göstermediği sonuçlarına ulaşmışlardır. Bu sonuçlar çalışma bulgularımızı destekler niteliktedir.

Kıdem yılına göre ise çalışmaya katılan öğretmenlerin toplamda %81,7'sinin ($n=58$) 11 yıl ve üzerinde kıdemi olduğu ve araştırmaya daha çok ilgi gösterdiği yönündedir. Ancak bulgulara göz attığımızda ise özel yetenekliler konusunda bu grubun algıları anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Yapılan çalışmalara göz attığımızda, Neumeister ve arkadaşları (2007) tecrübeli öğretmenlerin özel yetenek konusunda dar fikirlere sahip olduklarını ortaya koymuşlardır. Bu sonuç çalışma bulgularımızı destekler niteliktedir. Özcan, Beşgül, Kaptanoğlu ve Argün (2015) çalışmalarında ise sınıf öğretmenlerinin özel yetenekli öğrencilere dönük görüşlerinde öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. (Demirok 2012; Gülkaya, 2016; Özcan ve Gülkaya, 2019) çalışmalarında öğretmenlerin mesleki kıdemlerine göre özel yetenekli öğrencilere dönük algılarında farklılıklar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar öğretmenlerin özel yetenekli öğrencilere dönük algılarında mesleki kıdemin olumlu bir etkisinin olduğu şeklinde yorumlanabilir. Bu sonuçlarla bizim çalışma bulgularımız arasındaki farklılığı ise çalışmaların evren ve örneklemelerinin farklı olmasıyla yorumlayabiliriz. Bizim çalışma bulgularımızda ise büyük çoğunluğu tecrübeli öğretmenlerin oluşturduğu dikkate alındığında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Tecrübeli öğretmenlerle ilgili mesleki kıdemin olumlu etkisi beklenirken tam tersi bir sonuç çıkmıştır.

Çalışma bulgularından eğitim düzeyleri değişkenine göre öğretmenlerin %69'unun (n=49) lisans mezunu olduğu görülmektedir. Hatta geri kalan %31'lik kısım da bir üst öğrenim kademesi olan yüksek lisans/doktora olmasına rağmen öğretmenlerin özel yetenekli öğrencilerle ilgili algıları anlamlı düzeyde farklılaşmamıştır. Bu sonucu öğretmenlerin eğitim gördükleri üniversitelerin ilgili programlarında özel yetenekli bireylerle ilgili eğitim almamış olmalarına, özel yetenekli bireylerle ilgili verilmiş olan hizmet içi eğitimlere katılmamış olmalarına ya da eğitim aldılarsa bile bu eğitimlerin yeterli düzeyde olmadığı şeklinde yorumlanabilir. Eğitim sisteminin özel yeteneklilerle ilgili ciddi politikalarının olmayışı da bu kadar yüksek eğitim seviyelerine rağmen halen özel yeteneklilerle ilgili algının farklılaşmamış olmasına sebep olarak gösterilebilir. Copenhaver ve McIntyre (1992) çalışmalarında öğretmenlerin mesleklerine başlamadan önce lisans eğitimleri sırasında özel yetenekliler hakkında yeterli bilginin verilmediğini ifade etmişlerdir.

Gerek dünyada gerekse de Türkiye'de, özel yetenekli bireylerin tanınması ve desteklenmesinde farklı uygulamalar dikkat çekmektedir. Özel yetenekli bireyler çoğunlukla erken dönemlerde yeteri kadar iyi tanınamama, uygun olmayan sınıflara yerleştirilme, uygun olmayan müfredat programlarını takip etmek zorunda kalma gibi noktalarda risklerle karşı karşıyadır. Bunlara ek olarak kişilerin yeteneklerini gizleme, öğretmenlerin bu bireylerin durumlarını önemsememesi gibi riskler de mevcuttur (Çetin ve Özyürek, 2015). Özel yeteneklilerin eğitiminde görevli öğretmenlerin özellikleri çok önemlidir. Bunlardan birisi, özel yetenekli öğrenciler için öğrenme modelleri ve etkinlikler hazırlayabilme becerisidir (Feldhusen ve Jarwan, 2000). Üstün yetenekliler ile ilgili yeterli eğitim almamış öğretmenler, bu özellikleri taşıyan öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılama konusunda yetersiz kalmaktadır (Westberg ve Daoust, 2003). Ataman (1998) çalışmasında öğretmenlerin özel yetenekli çocukların tanınmasında çok başarılı olmadıklarını ifade edip, öğretmenlere verilecek bazı ipuçlarının bu konudaki yeterliklerini artırmalarına destek olacağını vurgulamıştır. Özel yetenekli çocuklara öğretmenlik yapacaklarda bulunması gereken yeterlikler konusunda çeşitli araştırmalar yapılmış ve araştırmalar sonucunda belirlenen en önemli öğretmen yeterlikleri şu şekilde sıralanmıştır:

- a) Öğrenmeye ilgili ve yeterli olma.
- b) Öğretimde sıra dışı yöntem ve yeterliliklere sahip olma.
- c) Adil ve tarafsız olma.
- d) İşbirlikçi demokratik tutum.
- e) Esnek davranma.
- f) Espiri yeteneğine sahip olma.
- g) Ödül verme ve takdir etme becerilerine sahip olma.
- h) İlgi alanında çeşitlilik gösterme.
- i) İnsanların problemleriyle ilgilenme.
- j) Hoş bir dış görünüş ve tavra sahip olma.

Özel yetenekli çocuklar konusunda başarılı olmuş bir öğretmen hakkında Cutts ve Moseley, (2004) şöyle der:

“O kadın eğitimci, iyi bir öğretmen sembolünün en yüksek temsilcisidir. Dost, açık fikirli, her bir öğrenciyle yakından ilgili ve birilerinin öğrenme ve uyum sağlama problemlerini çözmeleri yolunda sürekli olarak ipuçları arayan bir yardımcı. Aynı zamanda, öğrencinin kişisel yeteneğinin yeşermesi için tüm yolları açan, tam bir başarıdan aşağı bir sonucu kabullenmeyen fakat o yolda çaba ve pozitif gelişmeyi bütün varlığıyla destekleyen bir uzman. Kriz anlarında yardımını esirgemeyen fakat yalnız bırakılması gereken hallerde de sabırlı olan ve her durumda oldukça iyi bir rol model olan bir insan!”

Buraya kadar olan kısımdan yola çıkarak özel yetenekli çocuklarla ilgili olarak okullarda öğretmenlere büyük sorumlulukların düştüğünü gerek tespit etme sürecinde gerekse de tanılama sonrası süreçte bu çocuklara verilecek eğitimler noktasında öğretmenlerin önemli figürler olarak okullarda kilit konumda olduklarını ifade edebiliriz.

Sonuç

Her ülke farklı noktalarda özel yetenekli bireylerle ilgilenmekte ve onları desteklemektedir. Bazı ülkeler konuya ulusal strateji açısından bakarken, bazılarıysa birey hukuku ya da fırsat eşitliği açılarından bakmaktadır. Hangi noktadan bakarsak bakalım her ülke için değer teşkil eden bu bireylerin doğru değerlendirilmesi insanlık adına oldukça önemlidir. Bugün maalesef özel yetenekli bireylerle ilgili KKTC’de Milli Eğitim politikası, gerek özel yeteneklilerin eğitimi konusu olsun gerekse de bu bireylerin eğitimleri sonrası istihdam sürecini içeren geniş bir bakış açısından oldukça uzaktır. Zaten bu bireylerin tespiti noktasında erken müdahalede gelişmiş ülkelere nazaran oldukça geride kaldığı gibi, tespit edilebilenlerin de eğitimleri süresince kaderlerine ya da bir takım kişi ya da kurumların inisiyatiflerine terk edildiği söylenebilir.

Özel yetenekli bireyleri tespit ederken sadece zekâ bölümleri ile ilgilenmek değil sosyal, duygusal ve davranışsal gelişimlerini de tanılama sürecinde dikkate almak, öğretmen ve velilere de bu konuda destek olmak oldukça önemli gözükmektedir. Milli eğitim politikalarını şekillendirirken etkin eğitim planlaması yapmanın, özel yetenekli bireylerin eğitimi açısından yerinde olacağı söylenebilir. Özel yeteneklilerin özel eğitim kapsamında değerlendirilmesi bu noktada önemlidir. Toplumsal amaçlar ve kalkınma noktasında özel yetenekli bireyleri uygun eğitim programlarına ve istihdam alanlarına yönlendirecek yetişmiş öğretmenlere ve donanımlı ailelere gereksinim olduğu söylenebilir. Çocukların, 0-3 yaş döneminde erken tespit edilerek zengin uyarıcı çevreyle tanıştırılması önemli durmakta, bu da ancak iyi eğitim almış öğretmenlerle mümkün gözükmektedir.

Öğretmen adaylarıyla ilgili olarak KKTC’de özel yeteneklilerin eğitimine dönük olumlu veya olumsuz herhangi bir duruş ortaya konmazken, bu kararsız tutum KKTC’de özel yeteneklilerin eğitimine dönük genel politikanın bir yansıması olarak açıklanabilir. Bu noktada KKTC’de gerek MEB’in gerekse de üniversitelerin

özel yeteneklilerin eğitimiyle ilgili tavrını yenileyerek gözden geçirmesi, öğretmen yetiştirme ve eğitim programları geliştirme alanlarındaki eksiklerini bir an önce çözmesinin önemli olduğu söylenebilir. Ayrıca KKTC'deki yasal mevzuatın özel yetenekli bireyleri yeterince koruyamadığı da söylenebilir.

Çalışmanın yalnızca Girne kazasında ve 71 öğretmen ile yapılmış olması araştırmanın sınırlılığı olarak ifade edilebilir. Covid-19 koşulları yüz yüze yöntemle başka bölgelerden ve okullardan veri alınmasına müsaade etmediği ve bu süreçte okul idarelerinden araştırma yapmak için izin alınamadığından araştırmacı görevli olduğu Girne kazasında sanal ortamda ulaşılabilen öğretmenlerden Google form üzerinden veri toplanmıştır. Çalışma bulgularından, Girne kazasında görev yapmakta olan sınıf ve branş öğretmenlerin özel yetenekli çocuklarla ilgili algıları noktasında çıkarımda bulunmak mümkünken, KKTC'nin geneli ile ilgili bir yorumda bulunabilmek için daha büyük örneklem gruplarıyla ve KKTC'nin diğer bölgelerinde de araştırmaların yapılmasının, KKTC'de görevli sınıf ve branş öğretmenlerin özel yetenekli öğrencilere dönük algılarıyla ilgili genel bir kaniya varabilmek adına önemli olduğu söylenebilir.

Kaynakça

- Abbasoğlu, S. (2016). *Özel Eğitim ve Kaynaştırma Eğitimi Uygulanan İlkokullarda Özel Eğitim Hizmetlerinin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Akar, İ., ve Akar, Ş.Ş. (2012). İlköğretim Okullarında Görev Yapmakta Olan Öğretmenlerin Üstün Yetenek Kavramı Hakkındaki Görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(2), 423-436.
- Argün, Ş. (2015). *İlkokul Döneminde Özel Gereksinimli Çocuğu Olan ve Olmayan Ebeveynlerin Kaynaştırmaya İlişkin Tutumlarının İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Ataman, A. (1998). *Üstün Zekâlılar ve Üstün Yetenekliler*. Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Aydın, S. ve Şentürk, Ş. (2020). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Özel Yetenekli Çocuklara Yönelik Algıları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2, 413-432
- Bilgili, A.E. (2000). Üstün Yetenekli Çocukların Eğitimi Sorunu (Sosyal Sorumluluk Yaklaşımı). M. Ü. *Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12, 59-74.
- Can, B. (2015). *Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı ile İlgili Özel Eğitim Öğretmenlerinin Yaşadıkları Sorunlar ve Bu Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri: KKTC Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Cheung, H. Y. ve Phillipson, S. N. (2008). Teachers of Gifted Students in Hong Kong: Competencies and Characteristics. *The Asia-Pacific Education Researcher*, 17, 143-156.
- Clark, B. (2015). *Üstün Zekalı Olarak Büyümek: Evde ve Okulda Çocukların Potansiyellerini Gelistirmek*. Sekizinci Baskı, Çeviren ve Derleyen: F. Kaya ve U. Ogurlu Nobel Yayınevi, Ankara.
- Copenhaver, R. W. ve McIntyre, D. J. (1992). Teachers' Perceptions of Gifted Students. *Roeper Review*, 14(3), 151-153.
- Cutts, N. E. ve Moseley N. (2004). *Üstün Zekalı ve Yetenekli Çocukların Eğitimi [Teaching*

- the Bright and Gifted*] (İ. Ersevimi, Çev.). 2. Baskı, Özgür Yayınları, İstanbul.
- Çapan E. B. (2010). Öğretmen Adaylarının Üstün Yetenekli Öğrencilere İlişkin Metaforik Algıları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(12), 140-154.
- Çetin, A., ve Özyürek, A. (2015). Üstün Yetenekli Çocuklar için Bir Erken Müdahale Modeli: Karabük Üniversitesi Üstün Yetenekliler Uygulama ve Araştırma Merkezi. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1(2), 309-314.
- Dağlı. Ö. (2009). *Okulunda Kaynaştırma Eğitimi Uygulanan ve Uygulanmayan Okul İdarecileri ve Öğretmenlerin Kaynaştırma Eğitimine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Demirok, M. (2012). *Öğretmen, Yönetici, Denetmen ve Velilerin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algı, Görüş ve Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi*. Doktora Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Lefkoşa.
- Dinarlı, J. (2016). *Özel Eğitim Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Algı ve Görüşlerinin Belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Lefkoşa.
- Enç, M. (2005). *Üstün Beyin Gücü: Gelişim ve Eğitimleri*, (2. Basım). *Gündüz Eğitim ve Yayıncılık*, Ankara.
- Ercan, İ. ve Kan, İ. (2004). Ölçeklerde Güvenirlik ve Geçerlik. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 30(3), 211-216.
- Erden, H. ve Erden, A. (2019). KKTC Eğitim Sisteminde Yaşanan Güncel Sorunlar. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 9(2), 282-303.
- Feldhusen, J. F., ve Jarwan, F. A. (2000). "Identification of Gifted and Talented Youth for Educational Programs". İçinde: K. A. Heller, F. J. Mönks, R. J. Sternberg, ve R. F. Subotnik (Eds.), *International Handbook of Giftedness and Talent* (2nd ed., pp. 271-282). Oxford, UK: Elsevier
- Gökdere, M., Ayvaci, H. S. ve Küçük, M. (2004). Üstün Yetenekli Çocukların Karşılaştıkları Temel Problemler. *Çağdaş Eğitim Aylık Eğitim Öğretim Dergisi*, 29(313), 23-32.
- Gülkaya, Ş. (2016). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklar Hakkındaki Algı, Görüş ve Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Lefkoşa.
- Güneş, A. (2015). Sınıf Öğretmenlerinin Üstün Yetenekliler Eğitimine İlişkin Tutum ve Öz Yeterliliklerinin İncelenmesi. *Journal of Gifted Education and Creativity*, 2(1), 12-16.
- Kadioglu Ates, H. & Afat, N. (2018). A Case Study Investigating the Language Development Process, Early Literacy Experiences and Educational Problems of a Gifted Child. *Journal for the Education of Gifted Young Scientists*, 6(4), 36-71.
- Karahanoglu, S. (2015). *KKTC Eğitim Sistemindeki Güncel Sorunların Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim Yasası (1986). *KKTC Resmi Gazete*, Sayı: 51.
- MEB (2012). *Üstün Yeteneklilerin Eğitimi Alanında Uluslararası Politika ve Uygulamaların İncelenmesi ve Değerlendirilmesi Raporu*. <https://orgm.meb.gov.tr/> adresinden 24.10.2022 tarihinde erişilmiştir.

- Neumeister, K. S., Adams, C. M., Pierce, R. L., Cassady, J. C. ve Dixon, F. A. (2007). Fourth- Grade Teachers' Perceptions of Giftedness: Implications for Identifying and Serving Diverse Gifted Students. *Ball State University Journal for the Education of the Gifted*, 30(4), 479 – 499.
- Öncü, H. (1994). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara: Matser Basım.
- Özcan, D., Beşgöl, M., Kaptanoğlu, H. ve Aygün, S. (2015). Examination of Primary School Teachers' Opinions about Gifted Students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, (190), 416-424.
- Özcan, D. ve Güllkaya, Ş. (2019). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Çocuklara Yönelik Algı ve Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi. *Kastamonu Education Journal*, 27(5), 2355-2368.
- Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (2018). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018> adresinden alınmıştır.
- Sak, U., Bahadır, Ayas, M., Bal, Sezerel, B., Öpengin, E., Özdemir, N.N. ve Demirel, Gürbüz, Ş. (2015). Türkiye'de Üstün Yeteneklilerin Eğitiminin Eleştirel Bir Değerlendirmesi. *Türk Üstün Zekâ ve Eğitim Dergisi*, 5(2), 110-132.
- Saranlı, A. G. (2017). Okul Öncesi Dönemdeki Erken Müdahale Uygulamalarına Farklı Bir Bakış: Üstün Yetenekli Çocuklar İçin Erken Zenginleştirme. *Eğitim ve Bilim*, 42(190), 343-359.
- Saygı, M. (2007). Kuzey Kıbrıs'ta Özel Eğitim ve Kaynaştırma. *Milli Eğitim Dergisi*, 1, 53-64.
- Szymanski, T., ve Shaff, T. (2013). Teacher Perspectives Regarding Gifted Diverse Students. *Gifted Children*, 6(1), 1.
- Sürmeli, V. (2015). *Sınıf Öğretmenlerinin Üstün Yetenekli Öğrenciler Hakkındaki Farkındalık Düzeyleri*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Tabaklar, F. (2017). *Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarındaki Yeterliklerinin Belirlenmesi (KKTC Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşa.
- Tortop, H.S. ve Kunt, K. (2012). İlköğretim Öğretmenlerinin Üstün Yeteneklilerin Eğitimine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. *International Online Journal of Educational Sciences*, 5(2), 441-451.
- Westberg, K. L. ve Daoust, M. E. (2003). The Results of the Replication of the Classroom Practices Survey Replication in Two States. *The National Research Center on the Gifted and Talented Newsletter*, 3(8), 3-8.